

ÖZET/ABSTRACT

Küreselleşme ile ivme kazanan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, ekonomilerin iş yapma biçimlerini ve politikalarını önemli ölçüde etkilemiştir. Yenilikçi, bilgiye dayalı ve yüksek katma değerli üretim ve pazarlama stratejilerine geçebilenler küresel rekabette önemli aktörler olabilmektedirler. İşletmelerin varlıklarını sürdürülebilmeleri ve rekabet güçlerini arttırabilmeleri için ürünlerini, hizmetlerini ve iş yapış yöntemlerini sürekli olarak geliştirmeleri ve yenilemeleri gerekmektedir. Bunu gerçekleştiren de içinde yer aldıkları ağlardan en iyi şekilde faydalanabilmeleri kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir. Bu kapsamda kümelenme yaklaşımı, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde işletmelerin, bölgelerin ve ülkelerin rekabet güçlerini arttırmada önemli bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreçte rekabet ilişkileri ülke, bölge ve işletme düzeyinde incelenmektedir. Ancak rekabet gücünün oluşmasında rol oynayan rekabet ilişkilerini en iyi açıklayan ölçek, bölgesel endüstriler düzeyinde olanıdır. Çünkü rekabet gücü söz konusu olduğunda, belli bölgelerde başarılı olmuş sektörler karşımıza çıkmakta ve bölgeye özel koşullar başarıyı getirmektedir. Bu doğrultuda TR81 Düzey 2 Bölgesi Orman Ürünleri Endüstrisi kümelenme özellikleri ve rekabet gücü değerlendirilmiştir. TR81 Düzey 2 Bölgesi orman ürünleri ve mobilya sektörü hem orman kaynaklı hammadde avantajı hem de geçmişten gelen meslek bilgisi avantajıyla bölge için verimli ve etkin bir sektör olma potansiyeline sahiptir. Diğer taraftan bölgede ki sanayi faaliyetleri madencilik ve demirçelik sektörlerine bağlıdır. Ancak günümüzde bölgelerdeki sektörel çeşitliliği sağlamak, mevcut sanayi faaliyetlerinin rekabet gücünü arttırmada bölge planları için öncelikli amaç olmuştur. BAKKA (Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı) tarafından hazırlanan bölge planları da, daha üst ölçekte Onuncu Kalkınma Planı ve Bölgesel Gelişme ve Ulusal Strateji Belgesi dikkate alınarak ulusal stratejilerle bağlantılı kurgulanmıştır. Bu doğrultuda TR81 Düzey 2 Bölgesi Orman Ürünleri Endüstrisinin ağ ilişkilerinin gücünü ve rekabet gücünü değerlendirmek, bölgedeki sektörel çeşitliliği sağlamada ve rekabet gücünü arttırmada önemli görülmüştür. Çalışmanın birinci amacı; TR81 Düzey 2 Bölgesi Orman Ürünleri Endüstrisi kümelenmesinin profilini, kümelenme analizi ve istatistik değerlendirme ile oluşturmaktır. Kümelenmenin aktörleri arasındaki analizler kapsamında kümelenme üyelerinin merkezilikleri, bağlantı düzeyleri ve rekabetçi avantajı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Daha sonra da SPSS 15,0 paket programı kullanılarak, istatistiksel analiz uygulanmıştır. Çalışmanın ikinci amacı; TR81 Düzey 2 Bölgesi Orman Ürünleri Endüstrisinin rekabet gücünü, Porter'ın İş Kümelenmesi analizi ile değerlendirmektir. İş kümelenmesi rekabet analizi ile kümelenmenin rekabetçi avantajları ve dezavantajları üzerinde saptamalarda bulunulmuş, kümelenmeyi geliştirmek ve rekabet gücünü arttırabilmek için eksiklerin neler olduğu, neler yapılabileceği sonuç ve önerilerde ifade edilmiştir. Kümelenme haritasında ağ yapılarının büyük bir kısmında yoğunluk değerlerinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum, gelişmemiş kümelenme olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca iş kümelenmesi analizinde de dezavantajların avantajlardan fazla olması nedeniyle sektörün rekabet gücünün düşük olduğu ve karo modelindeki unsurlar arasında, henüz yeterince karşılıklı bağlılık ilişkilerinin rekabeti geliştiremediği görülmüştür. Kümelenme içindeki tüm aktörler arasında kaliteli bir ağ oluşturmak ve sürdürülebilir kılmak için "mobilya ve kereste sektörü kümelenme girişimi" oluşturulması önerilmiştir. Bölgede destekleyici, kolaylaştırıcı ve koordine edici BAKKA, KOSGEB, Üniversiteler, Orman İşletme Müdürlükleri, meslek odaları ve diğer sivil toplum kuruluşları gibi aktörlerin olmasına rağmen aralarındaki ilişki düzeyi düşüktür. Hepsini bir çatı altında toplayarak, politikalar üretecek ve aralarındaki ağ yapısını oluşturacak olan ortak akıl oluşturulması, önerilen "mobilya ve kereste sektörü kümelenme girişimi" ile gerçekleştirilebilir. Bu çalışmanın, "TR81 bölgesi mobilya ve kereste sektörünün" gelişmiş küme özellikleri göstermesi için yapılacak çalışmalara ve bölgesel planlara katkı sunacağı öngörülmektedir.

The developments in information and communication technologies, which gained momentum with globalization, significantly affected the business style and policies of the economies. Those who can transform into manufacturing and marketing strategies that are innovative, knowledge-based and have high-added value could be important actors in global competition. In order to survive and increase their competitiveness, businesses are supposed to improve and innovate their products, services and their business making methods. And while doing that, it has become an indispensable necessity to utilize the networks they are in. Within this scope, clustering approach has started to be used as an essential tool in increasing the competitive power of the businesses, regions and the countries in developed and developing countries. In this process, competition relationships are examined at country, region and business levels. However, the best scale explaining the competition relationship having a role in the formation of the competitive power is the one at regional industry scale. Because, when the competitive power is in question, we come up with sectors which are successful in certain regions and special conditions in the region bring success. Accordingly, the clustering features and competitive power of the Forest Products Industry in TR81 NUTS 2 Region are evaluated. With its raw material advantage and professional knowledge from the past, tree-forest products and furniture sector in TR81 NUTS 2 Region have a potential to be a productive and efficient sector for the region. On the other hand, the industrial activities in the region are dependent on mining and iron-steel sectors. But today ensuring the sectoral diversity in the regions has become a priority objective for regional planning in increasing the competitiveness of the existing industrial activities. The regional plans prepared by BAKKA (Western Black Sea Development Agency) were also prepared considering the Development Plan and Regional Development and National Strategy Document and were built connected with the national strategies. Accordingly, evaluating the power and competitiveness of the network relationships of the TR81 NUTS 2 Region Forest Products Industry is considered to be important in ensuring the sectoral diversity and increasing the competitiveness in the region. The first objective of the study was to find out the clustering profile of the TR81 NUTS 2 Region Forest Products Industry by determining the situation of network relationships through clustering analysis. Within the scope of the analysis between the actors of the clustering, the relationships between the centrality of the clustering members, their connection levels and competitor advantages were examined. Later, to find out the profile of the clustering, statistical analysis were made using SPSS 15,0 programme. The second objective of the study was to evaluate the competitiveness of the TR81 NUTS 2 Region Forest Products Industry using Porter's Business Clustering analysis. With business clustering competition analysis, competitive advantages and disadvantages of clustering were determined, and in result and suggestions section, information on what is missing in order to develop clustering and increase competitiveness and what can be done towards them were stated. In the clustering map, in most part of the network structures, intensity values were found to be very low. This is considered as underdeveloped clustering. Also, because disadvantages were more than advantages in business clustering analysis, it was seen that the competitiveness of the sector was low and that the mutual connection relations among the elements of the diamond model did not strengthen competition yet. In order to create a high quality network among the actors of the cluster and to ensure its sustainability, it is suggested to create a "furniture and lumber sector clustering enterprise". Although there are such supporting and coordinating actors such as BAKKA, KOSGEB (Small and Medium Industry Development Organization, Universities, Forestry Operation Directorates, trade associations and other non-governmental organizations in the region, the relationship level among them is weak. It is possible to create the common mind which will bring them together under the same roof, create policies and networking among them by the suggested "furniture and lumber sector clustering enterprise". It is predicted that this study will contribute to the studies which will be made to ensure that the "TR81 region furniture and lumber sector" shows the developed clustering features as well as to the regional plans.